

STERKE DALING DER STEENKOOLPRODUCTIE

arbeid was ingevoerd, van '41 af enigszins gedaald; arbeidsonlust had daarbij een rol gespeeld en ook de toeslagen op de rantsoenen (de mijnwerkers werden tot de arbeiders gerekend die 'zeer zware arbeid' verrichtten) hadden niet kunnen voorkomen dat de arbeidskracht verminderde. Voorts was het ziekteverzuimpercentage: 8,5 in '38, geleidelijk gestegen; in augustus '44 bedroeg het 25,4. Vóór de oorlog waren er twee-en-dertigduizend mijnwerkers geweest – in '44 waren er tienduizend meer, maar desondanks was de dagproductie in de zomer van '44 niet boven de 34 000 ton gekomen.

Verskillende factoren deden die productie na de bevrijding katastrofaal dalen, in eerste instantie tot minder dan een kwart: 7 500 ton, en dat cijfer ging wel geleidelijk stijgen, werd 11 000 in de maand december en kwam eind februari '45 bij de 13 000 te liggen en in maart-april bij de 15 000, maar dat was (tot grote teleurstelling van de autoriteiten) nog niet de helft van wat in het laatste stadium van de bezetting was geproduceerd. Vanwaar die daling?

Zij was gevolg van materiële en van psychologische alsmede sociaal-politieke factoren.

Als groep waren de mijnwerkers ten tijde van de bevrijding fysiek nogal uitgeput en in plaats dat zij nu grotere rantsoenen kregen, kregen zij in de eerste maanden kleinere. 'De angstwekkend slechte voedselpositie', aldus begin oktober de militaire commissaris voor Limburg in zijn vierde weekverslag, 'werkt verlamdend op de werklust der mijnwerkers, die acht uren ondergronds moeten werken en daartoe hun voedsel meebrengen. Zij hebben niets anders dan enige sneden droog brood of wat aardappels.'¹ De mijnwerker 'had vaak', schreef in '45 pater H. Minderop,

'in volle overtuiging gezegd: 'We hebben er een paar maanden droog brood voor over om de Moffen kwijt te raken'; hij had niet verwacht dat de droogste boterham zou komen als de Duitsers weg waren, omdat zij nog van alles slachtten, stalen, roofden wat zij roven konden, zodat de mijnwerker zonder vlees zat, zonder vet, zonder melk, zonder boter, ten dele ook zonder stroop, en even daarna wekenlang zonder het belangrijke volksvoedsel: aardappelen.'²

Er was verder een tekort aan mijnhout – en was óók een tekort aan vervoermiddelen waardoor de mijnwerkers niet dan met grote moeite

¹ C. W. A. Schürmann: 'Vierde verslag, 3–8 okt. 1944', p. 3. ² H. Minderop: 'De mijnen na de bevrijding', *Katholiek Cultureel Tijdschrift*, 1 (1945), p. 122.